

[Lilli Gyldenkilde]

have arbejdspladser, om det så er at producere krudt og kugler, for det handler om føden. Det var ordene, hr. Ole Vagn Christensen; jeg skrev dem ned på min blok, og vi vil senere kunne læse dem i de grønne bøger. Det var ordene, ellers ville jeg ikke sige det. Det var den ene ting, jeg ville sige.

Den anden ting er – og jeg er lidt ked af, at den argumentation overhovedet ikke spiller nogen rolle for den socialdemokratiske ordfører – at der er tale om en prioritering. Hvis man siger ja til Jørgen Høyers våbenfabrik, siger man nej til nogle andre arbejdspladser, og jeg beder om, at man i hvert fald går ind på den argumentation. Måske kunne vi nå frem til et eller andet om, at hvor anden produktion kan sættes i stedet, skal man ikke give tilskud til krudt og kugler. Det var dog en mulighed, synes jeg, når jeg kan påvise – og det vil jeg gøre i arbejdsmarkedsudvalget – at der er tale om en prioritering af tilskuddene til arbejdspladser. Enten giver man dem til Jørgen Høyers våbenfabrik, eller også giver man dem til noget andet. Arbejdspladserne er der, og det er det, der er problematikken i dette.

Formanden:

Hr. Ole Vagn Christensen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det bliver interessant at læse, hvad der står i fortrykket, sagde fru Lilli Gyldenkilde. Jeg er ikke spor i tvivl om, hvad der kommer til at stå, og jeg vil meget gerne endnu en gang understrege det, jeg sagde i mit første indlæg, nemlig at socialdemokratiet ikke kan tilslutte sig, at der sættes flere begrænsninger ind i denne lovgivning, og at vi har fuld tillid til, at man rundt omkring i arbejdsmarkedsnævnene kan klare disse problemer. Forskellen mellem fru Lilli Gyldenkilde og socialdemokratiet er, at hun ikke tror på, at man kan løse disse opgaver decentralt, men mener, at de skal løses centralt herinde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et kunstfondudvalg for børne- og ungdomslitteraturen.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.
(Fremsat 13/2 85).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Det ønske, der ligger bag SFs beslutningsforslag om at gøre en indsats for at sikre børne- og ungdomslitteraturen, synes jeg er meget forståeligt. Jeg er selv af den opfattelse – og det tror jeg der er mange der er, også uden for SFs rækker – at såfremt der ikke gøres noget på dette område, kan børne- og ungdomsbogen i Danmark i løbet af forholdsvis kort tid havne i en uacceptabel situation.

Konkurrencen fra andre medier er hård, og jeg er enig i, at der i tide bør sættes ind for at bevare kvalitetsniveauet i børne- og ungdomslitteraturen.

Vi er så heldigt stillede, at vi kan opfylde i hvert fald den første betingelse for at kunne udgive gode børne- og ungdomsbøger, idet vi råder over talentfulde og kvalitetsbevidste forfattere.

Problemet ligger et andet sted. Det har noget at gøre med afkastet ved at skrive børne- og ungdomsbøger og med omkostningerne ved at producere dem, med oplagstal og med priser.

Derfor tror jeg ikke, der er tvivl om, at SF er inde på nogle rigtige tanker, når de fore-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

slår, at der gives arbejdsstipendier og andre stipendier til forfattere og illustratorer af børne- og ungdomsbøger.

Jeg er mindre overbevist om – på nuværende tidspunkt i hvert fald – at man skal udbygge Statens Kunstfond med et særudvalg til støtte af en enkelt genre inden for en bestemt kunstart. Jeg vil dog bemærke, at Statens Kunstfond i løbet af de sidste to år har fået væsentlig bedre mulighed for at støtte litteratur og andre kunstarter i almindelighed, idet Statens Kunstfonds bevillinger er fordoblet i den nævnte periode.

Kulturministeriet arbejder med etableringen af en støtteordning for børne- og ungdomslitteratur og har i februar måned i år anmodet ministeriets arbejdsgruppe om børn og kultur om at udarbejde forslag til en sådan ordning. Forslaget forventes at foreligge i løbet af dette forår.

Ordnningen, som vil blive gennemført så hurtigt, som det er muligt, skal ses i sammenhæng med ministeriets plan om at gøre en samlet indsats på litteraturens område. Den startede i 1984 med skabelsen af en klassikerstøtteordning i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Tanken bag planen er at iværksætte en række forsøgsordninger med støtte til forskellige litterære områder, således at der over en periode på tre år afsættes et beløb på 500.000 kr. pr. år til støtte af et bestemt litterært område. Ordningerne startes tidsmæssigt forskudt i forhold til hinanden, således at der i 1985 vil blive etableret en støtteordning for netop børne- og ungdomslitteratur.

Hvad det foreliggende beslutningsforslag angår, kan jeg derfor ikke umiddelbart tilslutte mig det, selv om der er dele af det, jeg er enig i, herunder forslaget om at medtage støtte til bøger for læseretardedede og udviklingshæmmede børn og unge. Jeg mener, man bør se tiden lidt an endnu og afvente, hvilke resultater ministeriets arbejdsgruppe om børn og kultur fremkommer med i forårets løb, og under alle omstændigheder må jeg afslutningsvis påpege, at der ikke er mulighed for at afse mere end de nævnte 500.000 kr. om året til en støtteordning for børne- og ungdomslitteraturen på kulturministeriets budgetter.

Qvist Jørgensen (S):

Indledningsvis vil jeg nævne det, der ikke står i beslutningsforslaget, og jeg tænker her på det punkt, der, sidst vi behandlede et lignende SF-forslag – og det var den 7. maj 1984 – optog det meste af taletiden, nemlig tidsskriftsstøtteordningen.

Jeg tror, det er klogt af fru Ingerlise Koe-foed, at hun har trukket den del ud af det foreliggende beslutningsforslag. Det var i hvert fald det, der var den umiddelbart største betænkelighed ved sidste gang, og med fare for at komme til at udstille en vis grad af uforberedthed vil jeg spørge, om der er kommet en redegørelse fra Danmarks Biblioteksforening om danske tidsskrifters situation. Jeg mindes det i hvert fald ikke. Men o.k., tidsskriftsstøtten er fjernet fra forslaget, og så er der vel en chance for, at det kan få en endnu bedre behandling denne gang. Vi vil i hvert fald tilsige støtte, således som vi også gjorde det i maj 1984.

Jeg er ret spændt på, om den konservative hr. Per Stig Møller vil være en grad mere forsonlig denne gang, og især er jeg spændt på, om fru Hanne Severinsen på hr. Povl Brøndsteds vegne vil foretage en lignende kovending her på talerstolen som den, der skete sidste gang. I så fald håber jeg, at det denne gang bliver i modsat retning i forhold til sidst. Sker det, skulle vi være klar til et meget hurtigt udvalgsarbejde til gavn og støtte for børne- og ungdomsbøgerne, deres forfattere og især børnene og de unge, og det er vel det vigtigste, især i forbindelse med det ungdomsår, vi er inde i.

Per Stig Møller (KF):

Det er altid en god investering at gøre noget for børnenes bøger. Det kommer igen, som konen sagde, da hun gav soen flæsk. Nu vil SF så give 2,2 mill. kr. til specielt børnelitteraturen, og SF argumenterer bl.a. med henvisning til bogudvalgets betænkning fra 1983. Ganske vist giver denne betænkning kun 1 mill. kr. til området, men skidt med det! SF spreder gerne ekstra ud.

Af betænkningen fremgår det bare, at det slet ikke står så galt til med mængden af bøger til børn, heller ikke mængden af kvalitetsbøger. Det er selvfølgelig ikke så godt! Derfor skriver forslagsstillerne, at udgivelsestallene er 10 år gamle og stammer fra 1973. Det gør argumentationen lettere, for så

[Per Stig Møller]

kan man jo bedre sige, at man ikke kan regne med tallene, og at alle jo ved, at det er gået tilbage – alting går jo tilbage.

Men faktisk meddeler betænkningen tal fra så sent som 1980. Af dem fremgår, at der i dette år udkom ikke mindre end 953 børnebøger, hvoraf de 729 var skønlitterære og de 224 faglitterære, og hertil skal lægges de bøger, som blev udgivet som skolebøger i 1980, nemlig 1.009, hvoraf de 203 var skønlitterære og de 806 faglitterære. Og af denne gruppe må man da i hvert fald have lov til at forvente, at kvaliteten er i orden.

Af den samlede produktion af danske skønlitterære bøger fra 1970–80 udgjorde de skønlitterære børnebøger ikke mindre end mellem 30 og 40 pct., forskelligt fra år til år, og i disse svingninger, siger betænkningen udtrykkeligt, kan man ikke lægge nogen tendens.

I bogudvalgets rapport fra 1975 om børnebogens situation er man endda betænkelig ved de mange titler fra 1973, som SF nu beklager er faldet. Udvalget fandt, at titelmængden i sig selv gjorde oplagene for små og forlagene for ukritiske, men havde alligevel »det generelle indtryk, at hverken den danske eller den oversatte kvalitetsbog er blevet forsømt«. Det står på side 20.

Intet af det foreliggende materiale giver belæg for en særaktion for børnebøger. Der kan jo være andet, men intet foreliggende materiale tyder på, at der er behov for et særligt udvalg under Statens Kunstfond med deraf følgende centralisme.

Selvfølgelig vil vi gerne fremme børnenes læsning, og det gør vi bl.a. ved den styrkelse af danskundervisningen, som denne regering står for. Her imødekommer man netop et af bl.a. børnebogsgruppens og bogudvalgets ønsker, idet begge bemærker, at nedskæringen af dansktimeerne har fået indflydelse på børnenes læsevaner. Hvis lærerne så kunne holde igen med fotokopieringen og bruge bøger i stedet for og de yderligere integrerede skolebibliotekerne i elevernes hverdag, og hvis bibliotekarerne flyttede nogle midler tilbage fra tegneserierne, som steg eksplosivt i 1970'erne, til bøger, ville man gøre mere for børnene og deres læsning, end man vil opnå ved dette forslag.

Det er af betydning, at man rundt omkring i kultursektoren forstår, at man faktisk selv kan gøre meget – og meget mere – for

kulturen uden altid at udbede sig flere penge fra dette ting.

Hvor forslaget måske bør have krav på mere lydhørhed, er i forbindelse med en særlig indsats for læseretardedede og udviklingshæmmede unges læsning. Her synes jeg det vil være vigtigt at høre fra ministerens arbejdsgruppe om børn og kultur med henblik på en særbevilling. Jeg tror, det er her, der kan være tale om at den skal gives, og måske bør vi også udvide kunstfondens repræsentantskab med en repræsentant for børne- og ungdomslitteraturgruppen i Dansk Forfatterforening.

Disse ting drøfter vi gerne i udvalget, ligesom vi efterlyser nogle oplysninger fra området, men de skal adskille sig betydeligt fra dem, vi allerede kender, for at overbevise om nødvendigheden af SFs forslag.

Jeg skal hilse og sige, at kristeligt folkeparti har de samme synspunkter.

Hanne Severinsen (V):

Heller ikke venstre kan støtte det foreliggende forslag. Det er rigtigt, at der er brug for gode børnebøger, men jeg synes ikke, man kan sige, at børnebøgerne har specielt dårlige kår i Danmark. Som også hr. Per Stig Møller var inde på, er der tale om en ganske betydelig produktion, og hvis man ser på, hvilke forfattere der henter mange penge på bibliotekerne, viser det sig, at det meget ofte er børnebogsforfatterne.

Jeg mener, at forslaget vil være alt for dyrt, og at det ikke vil sikre det, det skal sikre. Jeg tror, det er meget vigtigere, sådan som kulturministeren var inde på det, at styrke det udvalg, der beskæftiger sig med børn og kultur, for det er mere bredt end bare spørgsmålet om børnebøger. Det er også vigtigt, at bøgerne bliver brugt, og det har noget at gøre med vores skolegang og hele den uddannelse, de unge får.

Jeg vil slutte med at sige, at selv om jeg måske godt kan støtte nogle af intentionerne, kan jeg ikke støtte det foreliggende beslutningsforslag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Den radikale gruppe har forståelse for, at man beskæftiger sig specielt med litteratur for børn og unge. Det er væsentligt, at vi giver vore børn og unge gode bøger at læse, og

[Bernhard Baunsgaard]

Jeg vil gerne i så vid udstrækning som muligt støtte en undersøgelse i kulturudvalget vedrørende dette forslag, men jeg kan ikke på forhånd give tilslutning til det. Jeg tror, at en undersøgelse vil vise, at der i de allersidste år er sket en bedring på børne- og ungdomsbogmarkedet.

Jeg kan ikke godkende alt, hvad der står i bemærkningerne, bl.a. at den nedskæring, der har været på biblioteksområdet – det må jo opfattes som en nedskæring, folketinget har ansvaret for – skulle have været katastrofal. Så vidt jeg husker, drejede nedskæringen sig om 6 mill. kr. på et overordentlig stort budget, så det kan ikke være katastrofalt.

Noget andet er naturligvis, hvad der sker lokalt, hvor man jo kunne spare, hvis man ønskede det. Jeg kan kun sige, at jeg håber, at de partier, der er interesserede i kulturen, op til det valg til kommunalbestyrelserne, vi skal have til efteråret, tager denne side af sagen op.

I forbindelse med dette forslag har jeg et spørgsmål til kulturministeren. Det er kendt, at børnelitteraturen meget ofte er et samarbejde mellem illustrationer og tekst, men med hensyn til vores biblioteksafgift, som er udmærket i sig selv, har vi den meget skarpe indskrænkning, at vi kun giver til én forfatter pr. bog. Nu har jeg, jeg tror, det er fire gange, spurgt kulturministeren, om hun vil sørge for, at det EDB-system, man er ved at udarbejde over bogbeholdningerne, bliver sådan konstrueret, at det er muligt at trække oplysninger om, hvor mange forfattere der er til hver bog, ud af det. Jeg understreger, at hvis denne oplysning ikke fra første færd selvstændigt kan trækkes ud, skal man lave hele arbejdet om, hvis man ønsker at bruge fortegnelsen til det formål, nemlig at fordele biblioteksafgiften. Netop på børnebogsområdet er det væsentligt, at man ud over forfatteren kan støtte illustratoren. Derfor synes jeg, det er meget væsentligt.

Det er ikke nok, at jeg får det helt stereotype svar, at det vil man da gerne og det håber man på. Det er ikke nok. Vi må være sikre på, at det kan gennemføres nu.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil bare benytte lejligheden til at understrege, at jeg er 100 pct. enig med hr.

Bernhard Baunsgaard i det ønskelige i, at dette problem løses. Det er en klar urimelighed, at to ophavsmænd ikke kan komme i betragtning, sådan som hr. Bernhard Baunsgaard har beskrevet det. Men jeg er nødt til at sige, at jeg ikke kan gøre for, at vi må afvente nogle EDB-tekniske undersøgelser. Jeg ser mig ikke i stand til at afgøre her på talerstolen, om noget EDB-væsen kan lykkes eller ikke lykkes. Det må hr. Bernhard Baunsgaard altså ikke bede mig om.

Jeg skal gerne på givne foranledning over for bibliotekstilsynet understrege, at jeg finder det ønskeligt, og at folketingets flertal finder det ønskeligt, hvis det kan lade sig gøre. Det gør jeg hellere end gerne. Det har jeg gjort masser af gange. Jeg tror ikke, der er nogen af de organer, der er i tvivl om, hvad jeg mener om den sag, men jeg gør det gerne endnu en gang.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ja men jeg tvivler slet ikke på, at ministeren gerne vil have det, men her står vi over for et problem, som kan løses. Det eneste, man skal gøre, er øjeblikkelig at stoppe den registrering, der er i gang, hvis den ikke giver den oplysning, og så indkode den for de bøger, der allerede er registrerede, og for alle fremtidige. Da det jo er folketinget, der til syvende og sidst skal betale, er der ikke noget urimeligt i, at vi forlanger denne oplysning, som vi har så brændende brug for, specielt vedrørende børnelitteratur, hvor illustrationerne betyder så meget i sammenligning med anden litteratur.

Nu er mit spørgsmål så: vil ministeren stille det krav til denne registrering, at den kan give den oplysning?

Ministeren for kulturelle oplysninger (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg mener sådan set, at jeg har svaret, men jeg vil gerne gentage, at jeg endnu en gang vil gøre de organer, der arbejder med dette, opmærksom på, at det er et meget stort ønske at få det ordnet. Men jeg kan ikke garantere for, at det EDB-teknisk kan lade sig gøre. Hr. Bernhard Baunsgaard mener, at det kan. Det ved hr. Bernhard Baunsgaard måske mere om, end jeg gør; det accepterer jeg gerne. Men jeg tør ikke stå her og give en

[Ministeren for kulturelle oplysninger]

garanti for, at det EDB-mæssigt kan lade sig gøre. Det er det, vi har bedt eksperterne om at undersøge. Men jeg vil gerne understrege over for dem, der arbejder med disse ting, at vi ønsker det sådan.

Formanden:

En sidste kort bemærkning til hr. Bernhard Baunsgaard i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kan garantere ministeren for, at det kan lade sig gøre. Ministeren skal bare stille kravet. Jeg går ud fra, at jeg må betragte ministerens svar sådan, at hvis det EDB-mæssigt kan lade sig gøre, bliver det gennemført nu. Ellers kan det være, at der kommer noget knas til sin tid med bevillinger.

Birgith Mogensen (CD):

SF nævner i bemærkningerne til sit forslag om støtte og fremme af kvalitetslitteratur for børn og unge, at det er blevet vanskeligere og vanskeligere at udgive bøger, der udskiller sig ved at være lidt anderledes, lidt særlige, eller hvis kvalitet hæver sig højt over gennemsnittet. Denne begrundelse for at ville give en særlig støtte til den slags udgivelser kan CD udmærket godt tage. Vi er også enige i, at den støtte, der gives gennem det litterære udvalg under Statens Kunstfond, ikke er af stor betydning. CD mener, at også børn og unge skal sikres et så righoldigt og alsidigt udbud som vel muligt af bøger. Og vi mener ligesom SF, at det er vigtigt at sikre muligheden for gode litterære oplevelser, der hæver sig over triviallitteraturniveau. Børn og unge er særdeles flittige lånere på både folkebiblioteker og skolebiblioteker. Her bør der selvfølgelig være plads til repræsentation af det, der, som det siges, af en eller anden grund er lidt anderledes eller lidt særligt.

SF ønsker støtte gennem nedsættelse af et særligt udvalg under Statens Kunstfond. I kulturministeriet er arbejdsgruppen om børn og kultur imidlertid allerede blevet anmodet om at nedsætte et udvalg med henblik på at skabe en støtteordning for børne- og ungdomslitteratur i forbindelse med planerne om støtte til forskellige områder inden for litteraturen. Det drejer sig om 3-årige forsøgsordninger. Efter CDs opfattelse bør dette initia-

tiv gennemføres, og udvalgets bearbejdning af mulighederne vil kunne sige mere om, hvilken struktur og hvilket indhold der vil være hensigtsmæssigt for en støtteordning.

CD støtter kulturministerens plan om iværksættelse af diverse støtteinitiativer og må derfor afvise SFs forslag, selv om vi som omtalt er enige i formålet: at støtte kvalitetslitteratur for børn og unge.

Tinning (VS):

I VS kan vi naturligvis støtte, at der gøres en særlig indsats for at udsende bøger for læseretarderede og såkaldt udviklingshæmmede unge, ligesom vi i almindeighed kan støtte, at der gøres en særlig indsats for at fremme kvalitetslitteraturen for børn og unge.

Så vidt jeg kan forstå på debatten, bliver der ikke så meget ud af lige præcis det udvalg, SF foreslår nedsat under Statens Kunstfond. Det bliver nok svært at samle flertal for det. Men uanset det synes jeg da, det er værd at undersøge mulighederne for at komme langt længere end det, kulturministeren stiller i udsigt. Vi bidrager i hvert fald gerne til at gøre støtten på dette område så omfattende som vel muligt og går ind i udvalgsarbejdet med det formål for øje.

Poulsgaard (FP):

Jeg har før rost SF, de kan det hele. De kan klare landbruget, de kan klare Sydafrika, de kan klare alt. Og selvfølgelig kan de også klare børnebøger. Det er da klart. SF er ganske hæmningsløs med hensyn til, hvad det koster. Det rager dem en papand. Det er andre, der skal betale.

Jeg kan ikke lide den formynderiske holdning, at nu skal folk partout til at læse det, SF anser for kvalitetsbøger. Hvad i himlens navn aner SF om, hvad der er kvalitetsbøger? Det ved SF vel ikke mere om end vi andre. Lad dog de børnebogsforfattere, der kan, sælge deres bøger til børn og forældre, og så kan SF bare blande sig udenom.

Noget helt andet er, at der sker en forfærdelig ændring i disse år. Jeg tror, det var hr. Per Stig Møller, der sagde, at alle de blade, der findes på bibliotekerne, Anders And, og hvad der ellers er – det kunne jeg også have sagt for mange år siden – kunne vi rolig tage ud. Vi må se i øjnene, at der er kommet en

[Poulsgaard]

helt ny generation, der bliver fyldt med video og den slags ting. Så det dér med at tro, at man kan tvinge børnene hjem til bøgerne, er nok forkert.

Jeg ved, at fru Ingerlise Koefoed sammen med det øvrige kulturudvalg har rejst rundt i England. Jeg håber, I har haft en god tur derovre! Jeg synes ikke, at dette forslag vidner om, at man har lært noget som helst af den tur. Jeg tror ikke, at fru Ingerlise Koefoed kan nævne nogen steder i verden, hvor man har det, SF her foreslår. Derfor er det, som jeg altid har sagt, spild af gode skatteyderpenge at sende et sådant udvalg ud at rejse.

Det glæder mig trods alt, at den siddende kulturminister har sagt, at hun ikke vil rende til så mange ferniseringer, og hvor det ellers er, de finkulturelle kredse færdes. Hun vil ud og diskutere kultur med folket. Det skal ministeren ikke have utak for. Men det, ministeren måske nok skulle have utak for, er, når hun tilføjer, at hun vil ud og kæmpe for større bevillinger til Statens Kunstfond – ministeren nikker bekræftende. Jeg vil advare ministeren mod det. I en tid, hvor vi alle sammen skal holde igen, kan Statens Kunstfond også godt holde igen.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt takke ministeren og fru Birgith Mogensen, hr. Qvist Jørgensen, hr. Bernhard Baunsgaard og hr. Tinning for den meget positive indstilling, de har til dette forslag.

Jeg vil godt sige til hr. Per Stig Møller og fru Hanne Severinsen, at jeg har en fornemmelse af, at de ikke rigtig har læst forslaget. Det, det drejer sig om, er jo nemlig at ned-sætte et kunstfondudvalg for børne- og ungdomslitteraturen for på den måde at sidestille børne- og ungdomskvalitetslitteraturen med voksenkvalitetslitteraturen. Det er der næsten ikke nogen der har nævnt heroppefra.

Man har talt om, at nu skal SF igen til at bruge en hel masse penge til børnebøger, og hr. Per Stig Møller siger, at der jo kommer mange børnebøger. Der er ikke et menneske blandt forslagsstillerne eller andre, der har sagt, at der ikke kommer mange børnebøger. Det er ikke engang blevet sagt, at der ikke ind imellem kommer nogle gode børnebøger. Vores idé med dette forslag og vores bekym-

ring for børnebogen går på, at det er vigtigt, at vi bliver ved med at sikre, at der kommer nogle gode børnebøger, sådan som fru Birgith Mogensen og ministeren så ganske rigtigt sagde det heroppe fra talerstolen. Det er vi bange for at der ikke gør, hvis ikke der er nogen, der tillader sig, som hr. Poulsgaard siger, at være så formynderiske at tage hånd om det og sige, at vi også fremtidig skal sikre børnelitteraturen en god behandling.

Det er klart, at udgangspunktet for dette forslag bl.a. er, at det er blevet sværere for den gode børnebog, for den særlige børnebog, for den anderledes børnebog at overleve, fordi der er sket nogle nedskæringer på bibliotekerne. Det er ikke de nedskæringer, vi har lavet herinde i folketinget, som hr. Bernhard Baunsgaard sagde. Det er de nedskæringer, der bl.a. følger af nedskæringerne af bloktilskuddene til kommunerne, som gør, at man også – selv om man nødigt vil, og jeg er sikker på, at man de fleste steder nødigt vil – må skære ned på materialekontiene.

Vi ved alle sammen – hvis vi ellers vil vide det – at børne- og skolebibliotekerne har været sikkerhedsnettet under den gode børne- og ungdomsbog, og at der bliver større og større huller i det sikkerhedsnet. Det tror jeg ikke at ret mange herinde vil sige ikke er rigtigt. Det viser sig, at materialekontoudviklingen og prisudviklingen på bogområdet aldeles ikke følges ad. Prisstigningerne er meget, meget større end stigningerne på materialekontiene. Selv om man holdt materialekontiene i ro, ville det blive vanskeligt at købe nær så meget børnelitteratur, som man har gjort før.

Hr. Poulsgaard var inde på, at det nok var lidt forældet i en medietid som denne at give sig til at snakke om, at det stadig væk er nødvendigt med mange gode børnebøger. Udviklingen og virkeligheden viser noget andet. Dengang man fik fjernsynet, troede alle, at så ville der ikke mere blive så stor interesse for bøger, så ville der f.eks. ikke mere blive udlånt så mange bøger af bibliotekerne. Det gik præcis modsat. Det var også fjernsynets skyld, at mange søgte til bibliotekerne for at uddybe den oplevelse, de havde haft, og at der kom flere bøger i den periode.

Udlånet på børnebibliotekerne stiger stadig væk. Bogmassen falder stadig væk. For den, der følger med i børnelitteraturen, er det ret tydeligt, at kvaliteten hist og her er

[Ingerlise Koefoed]

temmelig vigende, at der kommer meget, som man er sikker på at man kan sælge, og meget, som ikke er særlig kontroversielt, meget, som ikke er særlig mærkeligt. Der kommer mindre og mindre af det, som i høj grad har brug for en eller anden form for opbakning.

Jeg er meget glad for, at ministeren er opmærksom på problemet, og også for, at ministeren vil nedsætte et udvalg under udvalget om børn og kultur. Jeg vil godt have at vide her eller i kulturudvalget, hvordan det udvalg skal sammensættes.

Det er klart, at vi vil følge udviklingen på området tæt. Vi synes nok, at 500.000 kr. er et beskedent beløb. Vel er det kun for ét år, og så er det godt nok, men jeg har forstået, at næste år skal de 500.000 kr. gå til nogle andre litteraturområder. Jeg vil da ikke sige, at de andre litteraturområder ingenting skal have, men jeg vil meget gerne have lov til at vende tilbage på en eller anden måde, når året er gået.

Jeg mener, at der her er vist opmærksomhed, også af de partier, der i øvrigt ikke bryder sig om forslaget, for en særlig indsats for bøger for læseretarderede og udviklingsretarderede børn og unge. Det synes jeg man skal gøre meget ud af, for der er et meget stort behov herfor. Der findes en hel del bøger for læseretarderede børn, men det kniber meget, når man når op i ungdomsalderen, og det kniber kolossalt for børn med andre handicap eller multihandicappede børn og unge at finde noget, de kan have glæde af at læse. De skal have muligheden, fordi de gerne vil have den, og i bøger, som man jo kan vende tilbage til, ligger der en masse ting, som de sandsynligvis får svært ved at få igennem andre medier. Der ligger, som man ved, noget med fantasien, noget med sproget, noget med at lære at se på billeder, noget at identificere sig med, og det har de multihandicappede børn og unge mindst lige så stort behov for som andre. Det vender vi altså tilbage til.

Jeg vil bare svare på et enkelt spørgsmål fra hr. Qvist Jørgensen – det var vist ikke et spørgsmål, men en konstatering af, at spørgsmålet om tidsskriftsstøtteordningen er faldet ud. Ja, det er det, fordi vi fra SFs side syntes, at det i ungdomsåret var vigtigt, at vi koncentrerede os om én side af den litterære kultur, og vi valgte naturligvis børne- og ungdomslitteraturen. Men jeg vil ikke sige, at vi ikke på et eller andet tidspunkt vil vende

tilbage med vores forslag om en tidsskriftsstøtte, når vi har set den redegørelse fra Danmarks Biblioteksforening, som mig bekendt ikke er kommet endnu. Vi kan jo spørge, når vi kommer på Danmarks Biblioteksforenings årsmøde, hvordan det går med den.

Som sagt drejer det sig ikke fra vor side om absolut at producere mange flere børnebøger end nu, men om gennem en ligestilling ved hjælp af et kunstfondudvalg at prøve at sikre, at der også kommer kvalitetslitteratur, og at de forfattere, som havde noget særligt på hjerte, men måske var nødt til at have et arbejde ved siden af det at skrive, ligesom andre forfattere, ligesom billedkunstnere og andre kunne få nogle stipendier, nogle legater, som kunne give dem arbejdsro i nogen tid. Det synes jeg stadig væk er meget vigtigt, og det håber jeg at det andet udvalg tager op, ellers skal jeg nok love, at vi kommer tilbage til det.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er ikke for at fortsætte diskussionen om, hvordan man bruger pengene ude i amterne, meget længe, men jeg føler dog, at det er nødvendigt lige at understrege, at kulturudgifterne også ude i amter og kommuner set i forhold til det samlede budget er meget små. Det drejer sig ligesom for statens vedkommende om 1 eller 1½ pct. Når man peger på bloktilskuddene, vil jeg gøre opmærksom på, at de samlede bloktilskud giver en overordentlig god likviditet i samtlige kommuner undtagen Københavns kommune.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Om det sidste vil jeg sige, at den overordentlig gode likviditet ikke hjælper så meget på bibliotekssituationen ude i kommunerne, når der samtidig er lagt loft over de udgifter, de må have, og de skatter, de må udskrive. Den duer ikke rigtig. Desuden tager staten pengene, lige så snart der er nogle tilovers.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Så bliver jeg nødt til at gentage, at de udgifter, det danske samfund har til kulturelle

[Bernhard Baunsgaard]

formål, er så små, at jeg tror selv ikke en finansminister ville bemærke det, hvis der skete en beskedent forhøjelse på 6 eller 8 mill. kr.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 190:

Forslag til lov om ændring af lov om teatervirksomhed.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.
(Fremsat 26/2 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Den lovbestemmelse, SF nu foreslår ændret, har været gældende siden 1976. Baggrunden for, at statens andel af underskuds-dækningen blev fastsat til de 40 pct., der er tale om, mod 50 pct. for provinsens landsdelsscener, var naturligvis, at staten dækker alle udgifter til Det kgl. Teater og på den måde i realiteten yder betydelig mere i tilskud til Københavnsområdet end til nogen anden del af landet.

Selv om Det kgl. Teater er og bør være hele landets teater, er der ingen tvivl om, at det er befolkningen i København, der har langt den bedste mulighed for at overvære forestillingerne dér. Det er der ikke ændret noget ved, og derfor har jeg umiddelbart vanskeligt ved at acceptere, at det nu skulle være helt urimeligt og helt uholdbart, at sta-

ten »kun« yder 40 pct. i København, således som forslagsstillerne hævder det.

Jeg vil gerne komme med nogle få principielle betragtninger om den teaterpolitik, der har været ført.

Vi har siden 1970 indført mange nye bestemmelser i teaterlovgivningen, som var udtryk for en klar decentralisering, ordninger, som overlod til kommunale eller amtskommunale myndigheder at træffe beslutning om teaterstøtten, således at disse beslutninger også fik virkning for det, staten skulle yde. Det gælder også landsdelsscenerne. I mange år har det betydet, at statens bidrag til teaterstøtteordningerne efter kommunale og amtskommunale beslutninger er steget ganske betydeligt, også mere end på mange andre af de kulturelle områder. Nu går udviklingen måske den anden vej, og så kommer man altså og siger, at det er et problem, staten må løse. Det finder jeg ikke rimeligt.

Som bekendt har styrelsen for Den stor-københavnske Landsdelsscene indstillet bl.a. til mig, at Fiolteatret udtræder af landsdelsscenen fra sæsonen 1986-87, og det er naturligvis, sådan har jeg da forstået det, en væsentlig baggrund for dette forslag. Styrelsens indstilling skal godkendes af de bevilgende myndigheder, for statens vedkommende af finansudvalget, og da vil man i givet fald kunne føre denne debat.

Det er med megen beklagelse, styrelsen er fremkommet med denne indstilling om Fiolteatrets udtræden, og det forstår jeg måske godt. Det vil altid være en tung beslutning at skulle reducere et teaters muligheder for at klare sig. Men jeg kan ikke sige mig helt fri for at opfatte styrelsens handling som udslag af en erkendelse af den situation, at der rent faktisk er et meget stort udbud af teaterforestillinger i Københavnsområdet. Det vil man umiddelbart opfatte som noget meget positivt, men det er det ikke, hvis udbuddet er meget større end efterspørgslen. Hvis det er således, det forholder sig, løser man efter min mening ikke problemet ved bare at yde større tilskud til teatrene.

Dette overordnede spørgsmål om de københavnske teatres udbud og deres produktionsapparat finder jeg det rigtigst at man tager stilling til i det udvalg, som netop er nedsat til at forestå en gennemgribende revision af teaterloven.